

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף מא

למדנו במשנה לעיל שאם היו לפנינו כמה מינים, לדעת רבי יהודה אם יש ביניהם משבעת המינים הוא קודם, וחכמים אומרים מברך על איזה מהם שירצה.

אמר עולא: מחלוקתם היא רק במקרה ש"ברכותיהם שוות", כגון שהיו לפנינו זיתים ותפוחים שברכתם העץ, לדעת רבי יהודה יברך קודם על הזית שהוא ממין שבעה ויפטור בזה את התפוח, ולדעת חכמים החביב קודם. אבל במקרה ש"אין ברכותיהם שוות", כגון שהיו לפנינו צנון (= האדמה) וזית (= העץ), לדעת כולם מברך על מה שירצה קודם.

לדעה זו, במקרה שברכותיהם שוות כגון זיתים ותפוחים הוא מברך ברכה אחת (= העץ) על שני המינים, ולכן לדעת רבי יהודה צריך לברך את הברכה על מין שבעה שהוא חשוב יותר, והוא יפטור את הפרי השני בברכה. אבל כשאין ברכותיהן שוות כגון צנון וזית, הרי בכל מקרה יברך גם האדמה וגם העץ, ואין חשיבות מה יברך קודם.

כשהיו לפנינו צנון וזית, והצנון הוא 'עיקר' והזית 'טפל' (כגון שאכל את הזית כדי להפיג את חריפות הצנון), מברך על הצנון (= האדמה) ופותר את הזית, מדין "כל שהוא עיקר ועימו טפלה מברך על העיקר ופותר את הטפלה".

הגמרא מביאה דעה נוספת **בביאור מחלוקתם של רבי יהודה וחכמים הנ"ל**: שהם נחלקו גם "כשאין ברכותיהם שוות", והאם צריך להקדים ולברך על מין שבעה קודם או על החביב.

לדעה זו ישנה חשיבות לקדימה בברכות, ומחלוקתם היא גם במקרה שיברך שתי ברכות כגון על צנון (= האדמה) וזית (= העץ), האם להקדים ולברך על הזית שהוא מין שבעה והוא חשוב יותר, או שיקדים לברך על החביב.

וכדעה זו מצאנו שאפילו בשבעת המינים עצמם יש דין קדימה בברכות. שנאמר: "אֶרֶץ חֲטָה וְשֹׁטְרָה וְגִפְנוֹ וְיִתְאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדָבָשׁ", וכל המוקדם בפסוק יש להקדימו בברכה. (וכך סובר רבי יהודה, וכל שכן שיש להקדים את שבעת המינים למאכל שאינו ממין שבעה).

רבי חנן חולק, וסובר שפסוק זה בא ללמדנו שיעורי תורה: **חיטה** - הנכנס לבית המנוגע ובגדיו מונחים על כתפיו (= דהיינו שאינו לובש אותם), הוא והם נטמאים מיד. ואם נכנס לבית כשהוא לבוש בבגדיו, הוא נטמא מיד והם טהורים. ואם שהה בבית במשך זמן של "אכילת פרס" (= זמן שלוקח לאכול חצי ככר, והוא מזון סעודה אחת) של פת **חיטים** כשהוא מיסב

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ואוכל את הפת עם לפתן (= פת חיטים הסבה וליפתן גורמים לפת לְהֶאָקֵל מהר), נטמאו גם בגדיו שעליו. **שעורה** - עצם של אדם מת בגודל של **שעורה** מטמאה במגע ובמשא אבל לא בטומאת אהל. **גפן** - נזיר נאסר בשתיית יין, וכן נאסר באכילת חרצנים או זגים (= גרעינים וקליפות של ענבים) או לולבי גפנים בשיעור של רביעית יין. **תאנה** - המוציא בשבת אוכל בשיעור גרוגרת (= **תאנה** יבשה) מרשות הרבים לרשות היחיד או להפך, חייב. **רימון** - כלי של בעל הבית שניקב בו חור בגודל של "מוציא רימון" נטהר מטומאתו כיון שאינו ראוי יותר לכלום. **זית שמן** - ארץ שרוב שיעוריה בזיתים, כגון אכילת חֶלֶב, נותר, ופיגול, ששיעורם בכזית. **דבש** - האוכל ככותבת הגסה (= תמר גדול) ביום הכיפורים חייב כרת. ("דבש" האמור בפסוק הוא דבש תמרים).

מרב המנונא למדנו שכל המוקדם בפסוק ל"ארץ" יש להקדימו בברכה. בפסוק נאמר פעמיים "ארץ": "**אֶרֶץ חֲטָה וְשַׁעֲרָה וְגִפְן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית וְשֶׁמֶן וְדָבָשׁ**". ולכן אם הביאו לפניו תמרים ורימונים יברך על התמרים קודם, כיון שהם קרובים יותר ל"ארץ" האחרון (שני ל"ארץ") מאשר הרימון ל"ארץ" הראשון (חמישי ל"ארץ").

ברכה על מאכל בתוך הסעודה: נחלקו רב הונא ורב נחמן האם מאכלים שנאכלים בתוך הסעודה נפטרים בברכות הסעודה - דהיינו שברכת 'המוציא' פוטרם מברכה ראשונה, או שברכת המזון פוטרם מברכה אחרונה.

לדעת רב ששת רק ב"פת הבאה בכיסנין" (= פת שנותנים בה הרבה תבלינים ואגוזים ושקדים ואוכלים ממנה מעט) מצאנו שמברך לפניה ולא לאחריה.

לדעת רבי חייא פת פוטר מברכה ראשונה ואחרונה את כל סוגי המאכלים, ויין פוטר כנ"ל את כל סוגי המשקים.

לדעת רב פפא הדבר תלוי: מאכלים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה (= שבאים ללפת בהם את הפת) לא טעונים ברכה ראשונה ואחרונה, כיון שהם טפלים לפת. מאכלים שבאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה (= שלא באים ללפת בהם את הפת) טעונים ברכה ראשונה כיון שהם לא טפלים לפת, אבל לא אחרונה כיון שהם נחשבים ל"מזון" וברכת המזון פוטרם. ומאכלים שהרגילות היא להביאם לאחר הסעודה כגון פירות, אפילו כשאוכלן בתוך הסעודה טעונים ברכה לפניהם כיון שהם לא טפלים לפת, וטעונים ברכה לאחריהם כיון שהם לא בכלל "מזון".